

International conference Alpe Jadran Balkan A path to collaboration: Integration of different approaches to alcoholism and other addictions

Društvo *Žarek upanja* — humanitarna organizacija za pružanje
pomoći ovisnicima u borbi protiv njihove ovisnosti
12. — 14. rujna 2019., Bohinjska Bistrica, Slovenija

U Bohinjskoj Bistrici je od 12. do 14. rujna 2019. godine održana šesta stručna konferencija kojoj je cilj bio naglašavanje važnosti interdisciplinarnog pristupa u tretmanu ovisnosti te olakšavanje daljnje integracije farmakoterapijskih i psihoterapijskih paradigmi u tretmanu ovisnosti. Organiziranjem ove konferencije nastojalo se stvoriti široku platformu za prezentiranje znanstvenih studija u području ovisnosti, kao i prezentirati najnovije ideje, odnosno značajke iz farmakoterapije te psihoterapije ovisnosti.

Međunarodna konferencija Alpe Jadran Balkan već tradicijski predstavlja važan čimbenik u povezivanju stručnjaka koji se bave područjem ovisnosti u zemljama ove regije, ali i izvan nje. Ove je godine na konferenciji sudjelovao velik broj stručnjaka i znanstvenika iz više od 15 zemalja (Slovenija, Hrvatska, Srbija, BiH, Italija, Crna Gora, Filipini, Rusija, Indija itd.). Radovi su prezentirani u okviru dviju plenarnih sekcija te pet sekcija usmenih izlaganja.

Obje plenarne sekcije održane su prvog dana konferencije. U okviru prve plenarne sekcije Mirjana Radovanović govorila je o suradnji profesija i organizacija u osiguravanju dugoročne kontinuiranosti u brizi/skrbi za ljude ovisne o alkoholu. Potom je Zoran Zoričić govorio o ekosi-temskom pristupu u tretmanu alkoholizma, istaknuvši da programi trebaju biti kreirani u skladu sa sociokulturnim modelima i u skladu s tradicijom pojedine okoline u odnosu na tretman ovisnosti. Nera Živlak Radulović predstavila je rezultate projekta senzibilizacije šire zajednice Banje Luke o sindromu kockanja, odnosno o poremećaju patološkog kockanja. Nataša Sorko prikazala je rad neprofitne organizacije Ray of Hope koja pruža psihosocijalni tretman ljudima s problemima uzrokovanim pijenjem alkohola. Mirjana Radovanović kratko je još govorila o uporabi Naltrexonea u liječenju alkoholizma.

Drugu plenarnu sekciju obilježili su predavači s triju različitih kontinenata. Sekcija je započela o multidisciplinarnim suradnjama stručnjaka za rehabilitaciju komorbidnih pacijenata ovisnih o alkoholu, uzimajući u obzir njihov religijski svjetonazor, o čemu je govorio Aleksej N. Baburin, predavač iz Rusije. Nakon toga uslijedilo je opširnije predstavljanje jedne vrlo zanimljive inicijative osmišljene na prostorima jugoistočne Azije. Predavači Bian How Tay, Cristobal Ma, Elena i Susmita Banerjee redom iz Malezije, Filipina i Indije, govorili su o inicijativi *Education Transforms Lives* koja osobama, koje se bore s ovisnošću, pruža priliku za edukaciju i dobivanje certifikata te diplomu prvorazrednoga svjetskog sveučilišta — *Emeritus Addiction Studies*. Predavači su istaknuli da se na taj način osigurava kvalificiranost i stručnost osoba u oporavku u njihovu daljnjem radu s ovisnostima, a osim toga osigurava se i učenje mekih vještina te se olakšava transformacija samih polaznika

zbog većeg razumijevanja ovisnosti. Susan Gitau iz Kenije govorila je o kombinaciji metoda koje se ondje koriste u izvanbolničkom tretmanu, pri čemu je istaknula da duboko ukorijenjene kulture raznih zajednica Kenije predstavljaju najveći problem terapijskom procesu. Također, dotaknula se i činjenice da je Kenija, kao i većina Afrike, još uvijek većinom patrijarhalna te da to uvelike utječe na način na koji osobe ondje gledaju na terapiju, unutarnje osjećaje, a posebice na žene koje nerijetko vode terapijski proces.

Prvog dana konferencije, nakon opisanih plenarnih sekcija, uslijedilo je još nekoliko kratkih predavanja slovenskih predavača. Vid Žiberna govorio je o tome kako Institut socijalne zaštite Republike Slovenije na godišnjoj bazi iznosi analize programa socijalne zaštite u području alkoholizma, uz praćenje i mjerenje ostvarenja ciljeva programa. Tadeja Hočevar, Pika Založnik, Marko Kolšek i Karmen Henigsman predstavili su rezultate „TRATAC“ projekta, a koji su se odnosili na ispitivanje učinkovitosti treninga (osposobljavanja) stručnjaka u korištenju kratkim intervencijama za nošenje s opasnim i sa štetnim pijenjem alkohola odraslih osoba. Jan Pelosa govorio je o tome da je malena grupa javnozdravstvenih djelatnika u Sloveniji uspjela pobijediti veliku *tobacco* industriju. Nina Popovič i Dušan Macura nastupili su s temom ovisnosti kao mehanizmom adaptacije, raspravljajući o „suvišnosti“, kao i o teškoći definiranja „prave mjere“.

Drugi dan konferencije započeo je s predavanjima vrlo bogatom tematskom sekcijom koja se bavila tretmanima ovisnosti i psihosocijalnim programima. Tadeja Hočevar, Karmen Henigsman, Pika Založnik predstavili su „TRATAC“ pristup u Sloveniji, kojemu je glavni cilj smanjiti pretjerano pijenje odraslih osoba uz pomoć i profesionalnu podršku velikog broja stručnjaka iz brojnih područja. Melitra Zver Makovec govorila je o ovisnosti o alkoholu i edukaciji koja je pružena probacijskim službenicima, s napomenom da probacija u Sloveniji postoji tek od travnja 2018. godine. Jadranka Huebler, Matic Henrik, Ivana Bahun, Ana Rakić, Irena Rojnić Palavra, Kristina Vutmej, Renata Krčelić i Davor Bodor prezentirali su rad Dnevne bolnice za ovisnosti o alkoholu i drugim supstancijama, koja se vodi sveobuhvatnim pristupom ovisnostima, a djeluje u Psihijatrijskoj bolnici *Sveti Ivan* u gradu Zagrebu. Lejla Ramič diskutirala je o integrativnom pristupu tretmanu ovisnika o alkoholu, iz perspektive rada u Bosni i Hercegovini. Maja Bočić Bundalo i Jernej Vidmar predstavili su rezultate istraživanja specifičnosti tretmana alkoholizma i alkoholom povezanih poremećaja u sjeveroistočnoj Sloveniji, na uzorku od 120 pacijenata s kliničkom dijagnozom alkoholom povezanih poremećaja. Andrej Lapuh govorio je o važnosti i specifičnostima tretmana ovisnika o alkoholu i ostalim supstancijama unutar zatvorske populacije. Suzana Oreški predstavila je prepreke i izazove u radu nevladine organizacije „ALTRA“, koja se bavi psihosocijalnom rehabilitacijom ovisnika s dualnim dijagnozama. Aleksandar Tomcuk, Jovo Dedović, Nada Matković i Milana Zarković prezentirali su rezultate „Recover-E“ projekta koji se provodi od 2018. godine u Crnoj Gori, a unutar kojega se provelo istraživanje na pacijentima s ozbiljnim mentalnim bolestima (s komorbidnim ovisnostima i bez njih o supstancijama). Pacijenti su na početku slučajnim odabirom raspoređeni u tretmansku i u kontrolnu skupinu, a plan je da se nakon razdoblja od 18 mjeseci uspoređi razina funkcioniranja između tih dviju skupina (što još predstoji). Polona Kersnik Jaramaz govori o terapijskim zajednicama i o modifikacijama koje su dovele do toga da u Sloveniji postoje, osim klasičnih terapijskih zajednica, i terapijske zajednice za roditelje ovisnike i za njihovu djecu (od 2010) te terapijske zajednice za osobe s dualnim dijagnozama (od 2018). Jože Kociper i Anja Mesarič govorili su o specifičnostima, kao i primjerima grupne terapije, u tretmanu alkoholizma. Suzana Gladović predstavila je program

socijalne sigurnosti Centra za reintegraciju (u Sloveniji), u kojemu se pruža sveobuhvatni tretman pojedincima koji trebaju pomoć u postavljanju temelja za trajnu apstinenciju i reintegraciju u socijalno okruženje, kao i pomoć sa smještajem.

Sljedeća sekcija usmenih izlaganja odnosila se na alkohol i sigurnost u prometu. Vesna Marinko i Mateja Markl predstavile su aktivnosti Agencije za alkohol i sigurnost u prometu, koja djeluje u Sloveniji. Anica Pišl govorila je o iskustvu provođenja edukacijskih i rehabilitacijskih radionica za kršitelje prometnih pravila, onih koji voze pod utjecajem alkohola i/ili drugih supstancija. Nataša Sorko predstavila je specifičnosti skupnoga psihosocijalnog programa u radu s osobama koje su počinile prekršaj u cestovnom prometu pod utjecajem alkohola. David Razboršek predstavio je svjetski priznatu inicijativu *Heroes Driving in Pajamas*, namijenjenu učinkovitoj prevenciji vožnje pod utjecajem alkohola. Robert Štaba prezentirao je „Vision ZERO“ filozofiju sigurnosti na cestama, dok je Vesna Pekarović Džakulin govorila o važnoj ulozi koju medicina rada, prometa i sporta može imati u tretmanu/ozdravljenju od problema s alkoholom.

Sljedeća sekcija predavanja bavila se pitanjima mladih i preventivnih aktivnosti. Sanela Talič i Matej Košir govori su o napretku preventivne znanosti te o mogućnostima smanjenja posljedica uporabe alkohola. Natalija Žlavs prezentirala je oblik socijalne prevencije „Y2Y“ — „Young to young“. Radi se o interaktivnim radionicama u kojima mladi educiraju mlade o važnim temama i ključnim problemima za tu dob. Anto Orešković govorio je o tome kako treba provoditi prevenciju pijenja kod mladih ljudi te prezentirao primjer preventivnog programa u osnovnim školama koji je proveden u Karlovcu. Katarina Gradišar Seifert raspravljala je o utjecaju ovisnosti na psihosocijalno zdravlje adolescenata. Natalija Tetičković Bogataj govorila je o izazovima koji se javljaju u radu s mladima te pritom opisala program „Izaberi sam“, kojemu je osnovna zamisao pristup „vršnjak vršnjaku“. Radomir Topić, Nera Živlak Radulović, Maja Tomanić, Anita Mitrović, Dragoljub Marčeta i Brankica Jovetić predstavili su rezultate postignute s 16 edukacijskih radionica koje su se provodile s djecom u domovima za djecu bez roditeljske skrbi, a sa svrhom edukacije i prevencije zlouporabe alkohola.

Posljednja sekcija usmenih izlaganja bavila se tematikom vezanom uz proces rehabilitacije. Irma Kovčo Vukadin, Zoran Zoričić i Helena Jakičić analizirali su postojeće suvremene spoznaje o evaluaciji učinkovitosti klubova liječenih alkoholičara. Katarina Radat, Ana Opačić i Tereza Oreb predstavile su rezultate dobivene istraživanjem karakteristika klubova liječenih alkoholičara kao organizacija civilnog društva u Hrvatskoj. Andreja Les predstavila je rezultate ispitivanja „vremenske perspektive“ u liječenih alkoholičara, s naglaskom na mogućnosti promjene negativnih stavova prema prošlosti, sadašnjosti i budućnosti. Erika Povšnar i Nina Gašperlin prezentirale su rezultate istraživanja u kojemu se ispitalo znanje o rehabilitaciji te interes studenata zdravstvenih studija i medicinskog osoblja za rad s ljudima iz klubova liječenih alkoholičara. Maja Tomanić, Nera Živlak Radulović, Anita Mitrović, Dragoljub Marčeta, Brankica Jovetić i Radomir Topić raspravljali su o tome koje su potrebe i prilike za prevencijom i tretmanom sindroma alkoholne ovisnosti, i to iz perspektive samih korisnika klubova liječenih alkoholičara u Bosni i Hercegovini. Anđa s. Amata Andelić prezentirala je rad Centra za oporavak od ovisnosti „Marjanovac“, koji se vodi krilaticom da su korisnici ujedno aktivni sudionici u rehabilitacijskom procesu. Diana Udović Đurić predstavila je bogatu — dvadesetogodišnju tradiciju poezije klubovima liječenih alkoholičara na području sjeverozapadne Hrvatske. Ivanka Berčan prezentirala je metode i način rada Društva Žarek upanja, koje se bavi tretmanom ovisnosti u zajednici. Slavica Dejković Jakovljević završila je ovu posljednju

sekciju konferencije zanimljivom temom vibroakustične terapije, kao dijela tretmana i rehabilitacije bolesti ovisnosti.

Trećeg je dana (14. rujna 2019. godine) održan Svjetski kongres WACAT-a (*World Association of the Clubs of Alcoholics in Treatment*), na kojemu se, među ostalim, odlučivalo i o novom predsjedniku te svjetske organizacije, što je uloga koju je dosad obnašao Norvežanin Helge Kolstad. Zoran Zoričić, naš poznati psihijatar i predsjednik HSKLA, koji je dosad obnašao ulogu potpredsjednika organizacije WACAT, izabran je za novog predsjednika. Na taj način dvodnevna konferencija i kongres privedeni su kraju, a time je kraju privedena i podjela stručnih iskustava te znanja među stručnjacima na području adiktologije.

Pripremila:
Helena Jakičić, mag. paed. soc.